

**TALABALAR MUSTAQIL TA'LIMINI SAMARALI TASHKIL ETISH
MASALALARI VA AMALIY YECHIMLAR**

O'rinboyeva Xayotxon Maxamadinovna

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti "Ingliz tili nazariy aspektlari №1"
kafedrası katta o'qituvchisi

ANNOTATSIYA Ushbu maqolada talabalar mustaqil ta'limining nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Mustaqil ta'lim jarayonida pedagogik va texnik-texnologik topshiriqlarning o'rni va ularning talabalarning intellektual va ijodiy rivojlanishiga ta'siri ko'rib chiqiladi. Shuningdek, mustaqil o'quv faoliyatining bosqichlari, uni samarali tashkil etish usullari va o'qituvchining talabalarga yo'naltiruvchi roli batafsil tahlil etiladi. Mustaqil izlanishlar va innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar o'z kasbiy maqsadlarini amalga oshirish yo'llarini mustaqil ravishda ishlab chiqishlari mumkin.

Kalit so'zlar: mustaqil ta'lim, pedagogik mustaqil ish, texnik-texnologik topshiriqlar, innovatsion metodlar, kasbiy rivojlanish, o'quv jarayoni, talabalar faoliyati.

ABSTRACT This article analyzes the theoretical and practical aspects of students' independent learning. The role of pedagogical and technical-technological assignments in independent learning and their impact on students' intellectual and creative development are examined. Additionally, the stages of independent learning activities, effective organizational methods, and the guiding role of teachers in this process are discussed in detail. Through independent research and innovative pedagogical approaches, students can develop and implement their professional goals autonomously.

Keywords: independent learning, pedagogical self-study, technical-technological tasks, innovative methods, professional development, learning process, student activities.

Talabaning o'quv faoliyati mazmuni o'qituvchining o'ziga xos talablari bilan boyib boradi. Pedagogik va texnik-texnologik mustaqil ishlarda topshiriq shakli oldingi o'zlashtirilgan modeldan xulosa chiqarishni o'z ichiga olgan boshqaruv vazifalari va vazifalarini bajarishdir.

Bizning fikrimizcha, pedagogik va texnik-texnologik mustaqil ishlar va masalalarni amalga oshirishda mustaqil ta'limga o'tish uchun katta imkoniyatlar mavjud. Pedagogik va texnik-texnologik mustaqil ishlarda mustaqil ta'limni amalga oshirish imkonini beruvchi vazifalar majmuasini yaratish uchun asos bo'lishi mumkin.

Pedagogik va texnik-texnologik mustaqil ishlardan foydalanib, talabalar pedagogik hodisalar, texnik ob'ektlar, texnologik jarayonlar o'rtasidagi turli xususiyatlar va bog'lanishlarni aniqlaydilar (tahlil va umumlashtirish ko'rinishidagi harakatlarni bajaradilar), ularni taqqoslaydilar, taqqoslaydilar, jarayonlarning umumiyliigi va o'ziga xos muhim xususiyatlarini ko'rsatadilar. va ob'ektlar. Topshiriqlar asta-sekin murakkablashib bormoqda. Eng yaxshi tayyorgarlikka ega iqtidorli talabalar ijodiy va izlanishga qaratilgan murakkab vazifalarni bajaradilar. Tayyorgarligi past bo'lgan talabalar oddiyroq topshiriqlarni bajarishlari mumkin bo'ladi, ammo topshiriqlar ustida ishlash ularga umumiy muammoni hal qilish uchun guruh bo'lib ishlash imkonini beradi. Murakkab topshiriqlarni bajarish ba'zi talabalarga pedagogik-psixologik va texnik-texnologik tushunchalarni ilmiy darajada darhol o'zlashtirishga imkon beradi.

Mustaqil ta'limning birinchi bosqichida fanga qiziqish asosiy manba hisoblanadi. Lekin bu qiziqish yetarli darajada kuchli emas. Maqsadli, tizimli, maxsus tashkiliy, mustaqil ta'lim faoliyati yo'q. Buning uchun kitob o'qish, maxsus ma'ruzalar tinglash, mustaqil fikrlashga intilish kifoya. Shaxsning mustaqil ta'lim faoliyatiga bo'lgan qiziqishi ham bir-biriga mos kelmaydi va u juda ko'p qo'shimcha, keng ko'lamlil ishlarni ham bajaradi, lekin buni organik ravishda emas, balki ba'zan va chuqur bilimsiz ham qiladi.

Mustaqil o'quv faoliyatining ikkinchi bosqichida talabalar mustaqil ravishda (albatta, nisbatan) maqsad va vazifalarni qo'yadi, mustaqil faoliyat mazmunini tushunadi va tashkiliy ishlarni amalga oshiradi. Ushbu davrda talabalar shaxsiy hayot rejalari va g'oyalarini amalga oshirish vositasi sifatida kasbiy vazifalarni hal qiladilar. Ikkinchi bosqichda ularning mustaqil ishlashga, fanning muayyan sohasini o'rganishga qiziqishi jiddiylashadi, ular orqali o'z hayotiy rejalarni tuzadi, kasb-hunar egallashga bo'lgan ishtiyoq kuchli bo'ladi. Ongli ravishda sinfdan tashqari ishlar bilan shug'ullanadi, o'z g'oyalarini amalga oshirish vositasiga aylangan mustaqil ta'lim bilan shug'ullanish istagi. Mustaqil ta'limni ongli ravishda tashkil qiladi.

Mustaqil ta'limning uchinchi bosqichida talabalar bir necha yil mustaqil ta'lim oladilar, o'zlarining kasbiy maqsadlari, faoliyat sohalari va vazifalarini aniq belgilash ko'nikmasiga ega bo'ladilar. Mustaqil ta'limni baholash o'z-o'zini baholash va o'qituvchining baholashiga asoslanadi.

Talabalarni mustaqil ishlashga tayyorlashda o'qituvchining o'rni ayniqsa katta. O'qituvchi mustaqil ish mavzusini talabaning qobiliyati va bilim darajasiga mos keladigan tarzda belgilashi, uni ishga qiziqtirishi, uni mustaqil fikrlashga majbur qilishi kerak. Bu ishlarni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan barcha ma'lumotlarni taqdim etish, uslubiy ko'rsatmalar berish va kerak bo'lganda savol-javoblar, maslahatlar berish, shu mavzularda ekskursiyalar tashkil etish zarur.

Ijodiy izlanishda talaba mustaqil ravishda muammoni hal qilish yo'llarini izlaydi va izlaydi. Bularga sinov, jihozlar, modellar, modellar va jihozlarni loyihalash kiradi. Mustaqil ijodiy izlanish talabalarda muammoni ko'rish qobiliyatini rivojlantiradi, natijada ular muammoni mustaqil ifodalay oladilar va uni yechish rejasini tuzadilar. Ijodiy tadqiqot natijalarini tahlil qilish va sintez qilish orqali talaba o'z maqsadlariga qanchalik erishganligini aniqlash uchun o'z-o'zini tanqidiy nazorat qilish orqali egallagan bilim, ko'nikma va malakalar elementlarini o'rganadi. Mustaqil ish natijalari bo'yicha xulosalar chiqaradi.

Mustaqil ta'lim muammosining nazariy asoslarini tahlil qilish quyidagi xulosalarga olib keldi:

Mustaqil ta'lim kontsepsiyasining mavjudligi ilmiy asoslangan bo'lib, shuni ta'kidlash kerakki, u talabalar tomonidan qay darajada amalga oshirilishi tadqiqotchilarning tadqiqotlarida tasvirlangan.

Talabalarga o'qitish jarayonida nazariy xulosalar va umumlashtirish asosida nazariy va amaliy fikr yuritish, fan bo'yicha mustaqil ishlash metodikasini ishlab chiqish, muammoning asosiy va o'ziga xos bosqichlarini aniqlash zaruriyati. Shuningdek, ishlab chiqilgan metodika va rejaga muvofiq aniq masalalar, masalani hal etish asosida olingan natijalar va chiqarilgan xulosalar nazariy va amaliy xarakterga ega bo'lishini talab qiladi.

Talabalar mustaqil ishi uchun belgilangan vaqt me'yoriga binoan kafedralarda barcha predmetlardan tashkiliy shakllar, mustaqil ish variantlari va mustaqil bajarish topshiriqlari ishlab chiqiladi, ular fakultetning ilmiy-metodik kengashida va kafedra yig'ilishlarida muhokama qilinib, tasdiqlanadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Alderson, J. C., Clapham, C., & Wall, D. (1995). Language Test Construction and Evaluation. Cambridge University Press.
2. Benson, P. (2011). Teaching and Researching Autonomy in Language Learning. Routledge.
3. Brown, H. D. (2005). Principles of Language Learning and Teaching. Pearson Education.
4. Chamot, A. U. (2005). Language Learning Strategy Instruction: Current Issues and Research. Annual Review of Applied Linguistics, 25, 112-130.
5. Holec, H. (1981). Autonomy and Foreign Language Learning. Oxford: Pergamon.
6. Little, D. (1991). Learner Autonomy: Definitions, Issues and Problems. Dublin: Authentik.